

împacheta lucrurile, cu umerii tresăltându-i de la sughițurile de plîns, doctorița Zbîrcilă a așteptat un semn de bunăvoință de la Moise. Dar el nu a venit. Peste o săptămînă, cînd asistenta Ochisor a fost văzută ieșind din camera lui Moise Poponeț, după miezul nopții, pe cînd era de gardă, lucrurile s-au mai lămurit în mințile celor care se mai întrebau despre mutarea neașteptată a doctoriței Zbîrcilă. Dar nimeni, nimeni nu a comentat întîmplarea. În fond și doctorița Zbîrcilă era vinovată, că începuse să nu mai ascundă relația ei cu Moise Poponeț, că insinuările cu preluarea funcției de director erau din ce în ce mai dese, iar asistentul Sandovici, de gardă în noaptea de revelion, a spus mai tîrziu că a auzit cum se certau pacientul cu doctorița, că ea a plîns și că după miezul nopții a ieșit din camera cinci cu sutienul, chiloții și furoul în brațe, cu halatul pus direct pe piele, neîncheiat la nasturii din față, de i se vedeau toate cele, că s-a ascuns în baie unde a încurat ușa și a ieșit după jumătate de oră puternic fardată, ca să își ascundă chipul devastat de suferință. E posibil să fi avut și o vînașă.

După plecarea doctoriței Zbîrcilă s-a făcut din nou liniște. Doctorul Gîgiu a obținut bani pentru o centrală nouă la sanatoriu, a refăcut grădina în care a plantat arbuști ornamentali, un fel de trandafiri japonezi care trebuiau să facă niște fructe roșii și galbene care erau bune și de mîncat, a schimbat tîmplăria de la intrare și gardul împrejmuitor. Mai mult, doctorul Gîgiu a primit și o invitație la un congres pe probleme de sănătate în sanatoriile de boli nervoase care s-a ținut la Ohrid, în Iugoslavia. Cînd s-a întors, i-a adus lui Moise Poponeț o pungă cu tutun de pipă, o pipă, un breloc cu cheile orașului Ohrid și o sticlă de vin cu o etichetă nostimă, pe care era reprezentat un tip cherchelit, cu niște mustăți uriașe, care se uita cu ochi încrucișați spre o stacană mare de vin pe care o ținea în mîna stîngă. Morala etichetei ar fi fost, dacă cineva ar fi stat să o descifreze, un fel de nu faceți ca el. Doctorul Gîgiu nu a uitat nici de ceilalți colegi, care rămăseseră acasă, care îl conduseseră cu invidia și gîndul lor în această frumoasă aventură și a adus fiecăruia cîte o pungă de plastic cu o imagine a centrului istoric a orașului Ohrid și cîte un breloc cu cheile orașului, plus cîte două, trei bomboane pentru fiecare, luate dintr-un bol mare care se găsea la recepția hotelului. Cît despre congresul în sine, doctorul Gîgiu a preferat să tacă, comunicările au fost în limba sîrbă și în limba engleză, acestea fiindu-i inaccesibile. A mai povestit, în treacăt, că magazinele erau pline de se strica mîncarea pe rafturi, păcat de ea, că a băut whisky adevărat, adevărat la recepția finală cu un medic rus, cu care s-a înțeles de minune, că sîrbii fac o agricultură performantă, că a văzut niște vaci, într-un țarc împrejmuitor cu fire în care era băgat curent electric, care aveau ugerile cît un sac cu grîu, le afirmau de abia mai puteau merge. Moise Poponeț l-a temperat însă din avîntul său de povestitor al impresiilor de pe alte meleaguri, spunîndu-i că e bine să-și țină impresiile numai pentru el. Sau să le uite. Și doctorul Gîgiu le-a uitat. Rareori mai scăpa cîte un amănunt, odată și-a amintit gustul unei mîncări, era un gulaș cum se făcea uneori și la sanatoriu, numai că mult mai iute, altă dată a spus că a văzut o mașină Dacia în centrul Ohridului și s-a simțit mîndru, i-a arătat-o și rusului, cu care se împrietenise și care apreciască că e harașo.

În martie a fost cutremurul cel mare, care a zgîlțit zdravăn Bucureștiul, numai că la Glod pagubele au fost minore. Unui pacient îi căzuse un tablou în cap, zdrăindu-i o ureche, altul a făcut un atac de panică și a fost calmă cu o injecție.

În 1977 nu s-a mai întîmplat nimic semnificativ, doar că asistenta Ochisor a reprezentat unitatea la o conferință națională a cadrelor din sănătate, ceva cu munca educativă în spiritul documentelor de partid în ceea ce privește domeniul sănătății, timp în care a plecat și Moise Poponeț din sanatoriu. S-au întors împreună după o săptămînă.

Doctorul Gîgiu a făcut un proiect pentru o construcție nouă, de trei ori mai mare decît cea existentă, cu sală de conferințe, cu săli de

tratamente, cu băi și săli de recreere. După o returnare a documentației, ca lipsită de teme cererea, Direcția de sănătate a mai reflectat puțin și a acceptat-o și a programat primele cheltuieli pentru anul următor. Era limpede că Moise Poponeț vorbise unde trebuie. Doctorul Gîgiu nu-și mai încăpea în piele de bucurie, de cîteva ori pe zi desfăcea planurile viitoarei construcții și visa cu ochii deschiși.

În decembrie Moise Poponeț a răcit zdravăn și a stat la pat. L-a consultat și l-a tratat însuși doctorul Gîgiu care și-a început consultația cu un tușeu rectal, lucru care l-a cam contrariat pe pacient, dar care a acceptat situația după ce doctorul i-a explicat că în rect sînt toți nervii care ajută la funcționarea organismului uman și că introducerea unui deget în fund înseamnă o stimulare instantanee a tuturor acelor puncte vitale. Ce e drept, s-a vindecat destul de repede, asistenta Ochisor fiindu-i și ea de mare folos. Vorbind, la o cafea cu doctorița Știrbu, asistenta Ochisor se confesă cu mare suferință în glas:

- Nu știu ce să mă mai fac cu Moise, e așa de copil cînd e bolnav, e așa de neajutorat, că mă face să plîng. Mi-e frică să nu fi răcit la plămîni, i-am ascultat respirația și se aude un șuier destul de puternic. I-am spus să meargă la o clinică din București, el la relațiile sale nu are voie să fie bolnav.

În martie 1978 asistenta Carmen Ochisor a fost aleasă în biroul de conducere al partidului, de la nivelul regiunii. Venea la serviciu una, două zile pe săptămînă, în rest avea treabă la centru, pregătea plenary, pregătea conferințe, se întîlna cu tineretul în cadrul unor acțiuni de dezvoltare a spiritului civic. Moise Poponeț lipsea și el din sanatoriu destul de mult, cînd venea dormea cîte o zi și o noapte fără întrerupere. Începuse să bea, lăsa la ușa cîte o plasă cu sticle la sfîrșitul săptămînii. În general bea vodka, whisky și mult pepsi cola. Whisky nu se prea găsea în comerț, doar dacă știai unde să îl cauți, la magazinele partidului, de asta sticlele erau recuperate fie de asistente, fie de femeile de serviciu și refolosite în gospodărie. Și pepsi cola se găsea doar la sărbătorile naționale sau pe litoral, vara, la magazinele pentru străini. Dacă pepsi cola era la cutie, acestea erau decupate și folosite ca suport pentru creioane și pixuri. Toată lumea din sanatoriu avea pe birouri asemenea suporturi, recuperate din sacoșele abandonate de Moise Poponeț.

În aprilie a fost inaugurat locul pentru noua construcție a sanatoriului, a fost ceva freamăt, au venit niște activiști de la centru, s-a scris mult în ziarul Scînteia despre eveniment. Doctorul Stelian Gîgiu a acordat un interviu care i-a fost complet modificat cînd a fost redactat în Scînteia, i-au fost puse în gură vorbe pompoase, cu dedicații la cel mai înalt nivel. Nu a spus nimănui că nu erau vorbele sale, a acceptat situația.

În mai și iunie s-a turnat fundația construcției noi, cîteva zeci de muncitori cu mașini de forat, de transportat pămîntul și de turnat betonul au stricat liniștea așezămîntului, dar nu era încotro. Toată lumea era îngăduitoare.

Moise Poponeț lipsea mult, era deranjat și de zgomotul șantierului probabil. Asistenta Carmen Ochisor fusese aleasă la nivel național într-o structură de conducere a tineretului comunist, toată lumea din sanatoriu a fost de acord că ea promitea demult să fie avansată, că avea calități, avea potențial.

La începutul lunii iulie Moise Poponeț l-a pîlmuit pe doctorul Macea, după ce acesta din urmă i-a atras atenția că a lăsat apa de la duș deschisă trei zile pînă ce a inundat parterul. Mai toată lumea a fost de acord că doctorul Macea o cam merita, părea la un moment dat că ar vrea să ia locul doctorului Gîgiu, deseori bombănea la dispozițiile acestuia, la ședințe avea puncte de vedere critice la adresa anumitor aspecte. Că nu oameni critica el, ci aspecte. Dar lumea se prindea unde bate. Doctorul Macea a primit o sancțiune cu diminuarea salariului cu zece la sută pentru trei luni, pentru comportament abuziv cu pacienții. La următoarea abatere va fi mutat disciplinar, fie la Canal, fie la minele din Valea Jiului, i-a mai spus doctorul Gîgiu.

Dar pe 25 iulie toată lumea a aflat cu stupeoare

că Moise Poponeț A FOST DAT AFARĂ DIN SANATORIU!

Doctorul Stelian Gîgiu însuși l-a pofțit să își strîngă catrafusele. Și fiindcă Moise Poponeț se împotriva, amenința și înjura ca la ușa cortului, doctorul Gîgiu a chemat doi asistenți și un paznic și în cinci minute pacientul era externat cu acte în regulă și scos cu tot cu valiza lui cu roțile la poarta unității.

- O să vă distrug, vă desființez!, striga Moise Poponeț.

- Tovarășe, aici nu e azil pentru puturoși!, i-a strigat doctorul Gîgiu. La muncă, parazitule!

- Pe tine te bag la bulău, la Jilava cu tine nemernicule!, striga Moise Poponeț.

- Atenție la cuvinte, potlogarule!, i-a strigat doctorul Gîgiu.

A trebuit să intervină asistenții Mardale și Corduneanu care i-au administrat cîteva ghionți lui Moise Poponeț, pentru că între timp toți pacienții sanatoriului ieșiseră fie la ferestre, fie în curte. Cîteva erau gata, gata să pună mîna pe bolovani să-l alunge pe intrus. Mulți îl antipatazau, numai că nu o arătaseră pînă atunci. Au fost opriți de personalul medical, cei mai mulți nu pricepeau ce se întîmplă, dar ar fi fost oricînd gata de un pic de rezmeriță.

În două ore camera cinci a fost remobilată cu paturi și redistribuită pacienților.

Seara, ascultînd Vocea Americii, cu aparatul de radio conectat cu un fir de sîrmă la caloriferul din baie, că numai așa funcționa, doctorul Gurău a auzit că generalul Pacepa l-a trădat pe Ceaușescu și de pe 24 iulie ceruse azil politic în RFG. I-a fost acordat automat, președintele Americii, Jimmy Carter, interesîndu-se personal de soarta fugarului. A doua zi i-a șoptit acest lucru doctorului Macea. Acesta știa însă. Știa și doctorița Sumănu care își duse degetul la buze, atunci cînd doctorul Gurău voia să îi dea amănunte. Știa și doctorul Gîgiu, el fusese atenționat mai întîi de la serviciul de securitate care îl contactase telefonic, cerîndu-i să-l scoată în șuturi din unitate pe Moise Poponeț și apoi primise un telefon de la Direcția de sănătate să nu mai opoșească paraziți în sanatoriu că o să plătească cu funcția și chiar cu libertatea. Că nu-i posibil să ții patru, cinci ani pe cineva cu un statut incert, cu diagnostice fanteziste, să cheltui banii statului cu ghiotura, cineva trebuie să plătească pentru aceste abuzuri. Doctorul Gîgiu era primul încolțit, primul vinovat. De ce nu a anunțat pînă acum, de atîția ani, că pacientul Poponeț e un parazit opoșit la sanatoriu?

La celălalt capăt al firului fusese chiar directorul Direcției, doctorul Constantin Bobonea. Părea turbat.

Pe 27 iulie la sanatoriu a sosit o hîrtie privind sistarea lucrărilor la noul sediu al așezămîntului și care anunța constituirea unei comisii care să analizeze modul abuziv în care fusese aprobată construcția, fără documentația necesară, fără un studiu de impact social și economic, fără rost, în ultimă instanță. Vinovat pentru această acțiune era tot doctorul Gîgiu.

Pe 28 iulie a fost cerut un raport privind modul în care asistenta Carmen Ochisor, care provenea dintr-o familie cu grave probleme ideologice și de opțiuni politice în trecut, a fost recomandată și avansată în structurile partidului. Vinovat era tot doctorul Gîgiu, el îi semnase recomandările fără să analizeze cît de cît situația femeii.

Pe 29 iulie doctorița Ana Zbîrcilă a revenit în unitate, în calitate de director cu delegație, pînă la clarificarea situației.

Pe 30 iulie doctorul Gîgiu a primit ordin de detașare la leprozeria de la Tichilești, acolo unde fusese trimis disciplinar și doctorul Băcănciu care a fost rechemat între timp și pus pe o funcție la direcția de sănătate.

Cînd i-a înmînat ordinul de detașare la leprozerie doctorului Gîgiu, doctorița Zbîrcilă nu s-a putut abține să nu-i spună:

- Colega, vezi cum stau cu hemoroizii și cu tușeul rectal leproșii ...! Și să nu uiți și să-ți sugi degetul după consultație, homalăule!

(Fragment din romanul *Laika*, în pregătire la Editura Cartea Românească)

Moise Poponeț lipsea și el din sanatoriu destul de mult, cînd venea dormea cîte o zi și o noapte fără întrerupere. Începuse să bea, lăsa la ușa cîte o plasă cu sticle la sfîrșitul săptămînii. În general bea vodka, whisky și mult pepsi cola. Whisky nu se prea găsea în comerț, doar dacă știai unde să îl cauți, la magazinele partidului, de asta sticlele erau recuperate fie de asistente, fie de femeile de serviciu și refolosite în gospodărie. Și pepsi cola se găsea doar la sărbătorile naționale sau pe litoral, vara, la magazinele pentru străini. Dacă pepsi cola era la cutie, acestea erau decupate și folosite ca suport pentru creioane și pixuri.

Cartea surâsului - jurnalul unui drum lăuntric fragmente

Privită ca un organism, fiecare mare religie are drept inimă mistică. Căutând reguli, care să fie valide pentru o întreagă societate, religia își pune astfel singură cătușele, în vreme ce mistică încurajează experiența individuală, dincolo de orice regularizare, fiind astfel liberă. Istoria misticii creștine începe cu Isus Hristos.

Noțiunea de mistică creștină presupune însă o delimitare mai degrabă geografică decât una de conținut, dat fiind că apropierea de mistică chineză ori japoneză, de exemplu, apare deseori în mod evident fără ca prin aceasta să se presupună o influențare reciprocă. Experiența mistică deci nu este legată de o religie anume, însă acest lucru presupune și faptul că nici o religie nu-și are o mistică doar ei subordonată. Misticii viază o contopire a tuturor religiilor, o con-creștere a tuturor zeităților într-unul singur

5 dimineața. A fost nevoie de o mie de oameni cel puțin, ca eu să pot sorbi acum în zori acest ceai... Poate că lucrurile vor decurge mai bine când se va putea încheia o prietenie genuină cu sinele, când Ierarhiile se vor preschimba în Simfonie.

Libertatea atât de clamată mereu, nu este loare mai degrabă pentru mulți: a fi liber spre a ... sfârșind așadar mereu într-un eșec?

Ce așezare întru armonie a smereniei, gândul prelung la cei o mie, grație cărora îți poți sorbi ceaiul ori cafeaua în zori. Libertatea genuină este cea lăuntrică: intrarea în rezonanță a chemării lăuntrice cu glasul unic, identitatea dintre ele, unisonul divin.

Însă viața în parametri lui do ut des tinde să se universalizeze, făcând parte deja din sfera inconștientului. Doar gândul la așa ceva mă prăbușește în negre văi ...

Se pare că apa, lumina, în genere fiecare Selectron dețin o memorie aflată în evoluție, nu statică. Acel gol al misticilor, denumit de oamenii de știință vacuum-cuantic este plin de informații și energie (atestând teoria morfogenetică a lui Sheldrake), o mare cuantică de energie ce așteaptă a fi conectată...

În postfața lui Karl Pribram la cartea lui Laszlo The interconnected universe, aflăm de vorba extrem de sugestivă a lui McCulloch: nu mușca din degetul, meu; privește încotro indic ... afirmație ce va scoate pe mulți oameni de știință din spaima de a părea ridicoli prin idei-tabu, „fanteziste”...de a-și pierde „credibilitatea” ...

Se pare că toate lucrurile materiale există într-un uriaș vacuum clocotind de energie.

Aceste adevărate sisteme de energie se află într-o continuă devenire și evoluție. Un invizibil cuprins în vizibil, care se află, potrivit fizicii cuantice, în același timp, pretutindeni ...

(la zero grade Celsius de exemplu, legăturile devin superconductoare fără a întâmpina nici rezistență); astfel devin deodată de înțeles fenomenele telepatice și paranormale, dacă privim acest vacuum ca un loc în care toate sunt legate între ele și la care putem avea acces.

Heinz Pagels în cartea sa The Cosmic Code, denota faptul că, dacă matematicienii caută incidentul (întâmplătorul în natură), nu îl găsesc într-adevăr niciodată. Se descoperă în schimb o ordine ascunsă, o formulă, care scoate la lumină o formă ascunsă. Într-un univers în care toate sunt legate între ele nu poate exista întâmplătorul/incidentalul (care presupune autonomie și constanță, fiindcă fără de autonomie nu poate exista nici întâmplarea, nu-i așa?)

Se poate așadar spune că întâmplarea oferă lucrurilor șansa/posibilitatea de a se întâmpla ...

Tot de aici se poate deduce și o anume ireversibilitate a timpului, a istoriei; dacă orice are memorie, colectează așadar istorie, nu este posibilă o repetare a aceluiași lucru, fenomen, fiindcă substanța aceasta își poartă deja propria istorie. Poate doar la un alt nivel al spiralei.

Timpul și spațiul circular.

Totul este memorie, incluzând deci capacitatea re-amintirii. Totul este reamintire. Chiar și amintirea este un sistem circular, de la nivelul microcosmic la cel macrocosmic.

Brian Greene în cartea sa The elegant univers: universul, în ciuda complexității sale evolutive este în simplitatea sa centrală, elegant.

Iar Roger Penrose de la Cambridge: chiar și electronii, fotonii și superstrings-urile pot în felul lor propriu să aibă o conștiință de sine, o organizare de sine, putându-se defini din nou.

(Deci din nou în fond, modelul de gândire al procesului sistemic de amintire)

Astfel se poate înțelege și procesul homeopatic: prin capacitatea memorativă a apei.

Rușii și japonezii constituie în acest domeniu avangarda: experiențele lor atestate din ultimul timp în acest domeniu sunt uluitoare.

Dinspre coamă, sclipirile depărtate ale apelor Să fi fost octombrie? Cu ce vedere te zăresc, cu ce ureche odihnesc ecoul, azi, când la cele spuse atunci, nu se mai poate adăuga decât ce aduce dinspre câmpie vântul în răsucirea adierii, ochii tăi, în sclipirile depărtate ale apelor?

Este straniu cum de-a lungul secolelor s-a instaurat în concepția, mai ales Vestică, gândirea ierarhizantă: toate gândurile tind spre ierarhizări, din toate sistemele de gândire transpare abia sesizabil acest ghes al ierarhizării, culminând în hybris, lucru concludent începând chiar cu literatura antică, mitul lui Oedip ...

(Einstein: acest al nostru, „a fi-separați-unul-de-altul”, este în fond o iluzie optică a conștiinței)

Într-adevăr, însă cultivată cu o obstinație de connaisseur...

Unde iubirea e deplină, mai poate încăpea ceva, altceva? La început a fost cuvântul, însă înaintea „începutului” nu a fost oare iubirea?

Reducerea la celulă. Așa s-ar putea lămurii complexitatea sa. Prin reducționism, prin reducerea la celulă, de exemplu. Lumea regășibilă în „celula” ei: un oraș. Orașul, drept microcosm, conține ca într-o hologramă, toată lumea s-ar putea zice, dacă îl privim cu atenție.

Circularitatea este o lege a naturii. Alcătuind miezul sistemelor, fluviul mereu revenind al vieții. O cauzalitate circulară, sistemul circular al timpului pe orbita spiralată (la nivele diferite, deci). Ani paraleli ...

Totul este pătruns de o energie vie, de la nivel cosmic până la cel sub-atomar, toate sistemele dinamice au un soi de memorie, adică pot înmagazina informație, sporind-o pe parcurs, așadar evoluând.

Revenire la pătrunderea lucrurilor, la înțelegere în general: dacă am înțelege de ce ... bucuroși le-am duce toate. În genere: orice formă de metanoia/schimbare implică suferința. Înțelegerea acelu: la ce bun metanoia, la ce bun schimbarea, pare a fi totul.

Nagakawa, maestru Zen: suferința se întemeiază pe faptul că oamenii făptuiesc lucruri pe care nu le înțeleg, a căror însemnătate / semnificație însă le-a fost insuflată.

(Etapă de evoluție, defrișarea umbrelor din conștiință)

Sentimentele de vină, spre o pildă, pot fi surse ale unei agresiuni extreme, de „neînțeles” ...

Tot în acest context: după un studiu al unor institute de la Palo Alto asupra fenomenului „morții amânate” (revenirea din moarte), mai toți pacienții au declarat următorul lucru: în momentul revenirii lor la viață, după levitația între viața și moarte, au avut viziunea lumii „așa cum este”, adică a unei lumi ce nu necesită în decursul evoluției ei intervenții speciale de modificare, o lume aflată în deplină inter-rezonanță, unde incidentul/întâmplarea nu-și au locul; lumea e așa cum trebuie să fie, au mai adăugat ei în mod repetat. După care au simțit o mare liniște lăuntrică, o împăcare. Au priceput. Au înțeles așadar. Și toți au avut o altă atitudine lăuntrică față de lume de atunci, altfel întâmpinând lumea și aproapele.

Straniu ... să ai astfel viziunea lumii dinspre miezul lăuntric, dinspre acalmia centrului lăuntric ...

În textele străvechi, precum și în cele biblice, apare mereu această sfâșietoare dorință a înțelegerii: de ce? Este întrebarea străveche a lui Iov, este întrebarea mereu actuală și azi, dovadă a unui univers aflat în plină evoluție, într-o dinamică vie.

Individualizată prin durere și suferință, întrebarea închide, ori deschide o Cale. O cale a aflării individuale. Cel care se dăruie deplin acesteia, din dorința genuină de a afla de ce, va primi invariabil un răspuns. Paradoxal, acest răspuns rămâne însă mereu doar un fragment de răspuns. Un paleativ deci, certificând impulsul de a renunța la static, de a se afla mereu într-o continuă metanoia. Lecția începe mereu cu noi înșine.

(Masca feed-back-ului: în filmele cu atât de adoratul Lawrence Olivier, spre o pildă, este o eroare a crede că femeile îl doreau realmente pe L.O.; în fond ele erau inconștient afectate de expresia acțiunilor din compania lui în anume momente: beatitudinea teatrală de pe chipul lor, extazul din ochii și atitudinea lor, trezeau în ele un dor al echivalenței acestor „trairi”: în fond doreau și ele să simtă ce „simțeau” aceste prea frumoase pupe hollywoodiene, nu neapărat pe L.O., care era doar „codul” declanșator ... este și explicația eșecului trăit lamentabil pe viu cu alt actor, berbant renumit: Clark Gable. Ulterior actului consumat, categorisit de multe femei dezamăgite drept o slăbătură ...)

Această proiecție fatală se întâlnește des în multe aspecte ale vieții individuale, însă și în sistemele de gândire, filosofice, literare.

Fatalitatea proiecției obsesive. Non-deschiderea și deci imposibilitatea dăruirii depline.

Prin masca acestui feed-back se pot explica multe, în multe domenii.

Propria viață este mereu vasul explicativ, interpretativ al lumii.

Și aici se află șansa însă și eroarea maximă (hybrisul)

Suferința pare a fi în taină jinduită.

Între voluptate și suferință, omul ...

Sufletul în dublă reclusiune: a trupului și apoi prin el în secțiunea socio-istorică dată.

Autonomia individuală vis-à-vis de comuniune. Competiția vis-à-vis de comuniune.

Și surâsul Martorului, pe care fiecare îl presimte undeva în el ...

Oare cu cine ne identificăm la urma urmei?

Asanga (maestru al mediației din sec.4): După nouă luni de meditație zadarnică într-o peșteră – încercând a-l zări pe Maitreya, viitorul Buda – iese plin de amar din grotă lui și pe cărare zărește un câine agonizant; îl ia în brațe plin de compasiune; în acest moment apare Maitreya; am meditat nouă ani, zice Asanga, și nu mi-ai apărut; am fost tot timpul aici, zice Maitreya, însă tu nu m-ai putut vedea.

John Chapin, în celebrul său experiment numit de el *thinking about drinking*: În laboratorul său din Philadelphia, șobolanii au învățat (lucru atestat de mai multe ori în mod experimental), să declanșeze un robot spre a primi apa. Și acest lucru prin pură forță a gândului ... : la început primeau apa doar dacă apăseau pe un buton.; având implantați electrozi în creier, acest proces declanșează în computere un anume model de unde; în momentul în care butonul a fost dezactivat, a fost de-ajuns ca șobolanii „să se gândească” la apă, ca modelul să reapară și odată cu el și apa, prin robot.

Două concluzii se impun de la sine: 1. animalele pot gândi și 2. este de neimaginat ca „natura” să fi dezvoltat la ele asemenea posibilități fără de un anume scop. Care?

În context uman se poate vorbi despre hipercomunicare, un fenomen în care - în mare - este vorba despre o comasare de canale comunicative la molecula ADN, prin care apoi, cu ajutorul efectului cuantic al tunelului, curg informații (inspirația, motorul creativității). Este de-ajuns a spune aici: pe o singură moleculă ADN se găsesc la om cam trei miliarde de informații codificate, totalizând cam peste două sute de cărți de peste o mie de pagini, dacă le-am lista normal pe o coală ...

Hipercomunicarea se practică de câteva milioane de ani: pentru o decurgere ordonată a vieții în lumea insectelor de exemplu.

Albinele constituie un simbol străvechi al omenirii. În mitologie ele sunt simbolul nemuririi și al reîncarnării, soli ai zeilor și ai aștrilor. Celții le considerau drept reprezentante ale înțelepciunii din alte lumi, iar la neamul Maya, legătura cu energiile cosmice.

Un simbol al conștiinței de grup, în cele din urmă.

Centrul unui popor de insecte este întotdeauna o regină. La termită, o pereche regală. Dacă se îndepărtează regina la o distanță respectabilă de mușuroi, activitatea funcționează în mod straniu la fel de regulat și de bine. Însă dacă se ucide regina, orice activitate încetează și domnește haosul și dezorientarea deplină. Un soi de entropie absolută ...

Ce sistem de comunicare există între regină și poporul ei? Explicația nu poate sta decât în câmpul morfogenetic al lui Sheldrake ... Cum altfel să reușească niște termită fără de un plan, să sape dinspre două părți un tunel și să se întâlnească exact la mijloc, lucru realizabil uman doar cu o înaltă tehnologie? Mai ales că sunt oarbe. Deci un soi de hiper-comunicare la nivel de ADN. Doar această hiper-comunicare la nivel de ADN funcționează dincolo de spațiu și timp, prin intermediul acelor găuri-de-vierme.

Ipoteze ținute, din păcate, doar drept ipoteze ... ele însă ar putea schimba concepția noastră despre lume.

Furnicile tăietoare de frunze din America au inventat acum cincizeci de milioane de ani deja, comerțul cu produsele agrare, stăpânind și tehnica genetică - fiind în stare a clona ciupercile.

Doar într-o conștiință super-ordonată pot fi înmagazinate aceste cunoștințe, nicidecum în una individuală.

Plutarh: doar delfinului, făcând abstracție de toate celelalte, natura i-a dăruit ceva, după care se topește toți filosofilor: prietenia fără de avantaj personal ... Superb, nu?

Conștiința de grup pare să fie mult mai mult decât o bancă de date, mai mult decât o sumă de instincte: pare a fi o întrefesere / o plasă globală a conștiinței: prin ea un grup de animale este capatat la prestări calitativ mai ridicate, decât ar corespunde sumei indivizilor ce o constituie.

Tot astfel, s-a observat și în domeniul computerelor: conectate între ele sunt în stare a-și spori incredibil viteza.

(Această utilizare a conștiinței de grup, la delfini de exemplu, a dovedit că în același timp, agresiunea scade până la totală ei eradicare, ceea ce mi se pare esențial).

Păcatul original, alungarea din paradis, marchează în fond nașterea liberului arbitru și deci căderea din conștiința de grup ...

Descoperirea individualității înseamnă concomitent pierderea stării paradisiace (vocea lăuntrică ce conducea omul amuțește și el trebuie să-și asume responsabilitatea faptelor sale într-o lume a conflictelor, o lume problematică).

Este de fapt dubla strategie, dintotdeauna, a menținerii lumii sub control: i se oferă un scop, iar apoi acest scop îi este imediat luat; prin această omul este ținut în stare de preocupare – aceea de a atinge respectivul scop.

Astfel anumitor structuri ale puterii le este posibil să țină sub control populații întregi, spre a le utiliza potrivit scopului lor ...

Căderile haotice, inexplicabile de la bursă ori cele meteorologice de exemplu, pot fi explicate tot prin această hiper-comunicare, prin reacțiile conștiinței de grup (câmpuri morfogenetice).

Această conștiință de grup pare a funcționa ca un barometru pentru oscilațiile dispozițiilor de context ...

Masaru Emoto, celebrul medic japonez deja evocat, a făcut dovada experimentală a unei epocale descoperiri (deși în fond homeopatia utiliza acest principiu de secole): prin fotografierea cristalelor de apă a dovedit în mod uluitor că apa deține informații, preia informații, ba chiar și gândurile își lasă amprenta asupra ei, modificând-o.

Ce memorie trebuie să aibă un ghețar, o crevasă, ori apa oceanelor, bunăoară?

Emoto a înghețat apa naturală din izvoare și apoi a fotografiat cristalele astfel formate. Unul din echipa lui a avut mai apoi ideea de a utiliza audieri muzicale și a privi ulterior cristalele astfel formate: surpriză totală! La muzica unor Bach, Chopin, Mozart, cristalele erau de o mare puritate și frumusețe, mai toate hexagonale, de o splendoare inimaginabilă. La zgomote, ori muzica heavy metal, ori la rostirea unor cuvinte imperative, agresive, apăreau forme de-a dreptul haotice, neliniștitoare ... un gând de grație, ori lipirea unui bilet de grație pe o sticlă cu apă, a dus la formarea unor cristale de-o nespūsă frumusețe, pe când utilizarea cuvintelor din afara sferelor armoniei, declanșează forme tulburătoare. Vibrația din spatele fiecărui gând prefigurată într-un cuvânt se transmite acestor cristale așadar.

Câtă importanță au deci vorbele pe care le scriem ori ni le adresăm zilnic.

Cu câtă responsabilitate, grijă, băgare de seamă, ba chiar cu smerenie și evlavie ar trebuie ele folosite și ce efect uluitor ar avea acest lucru asupra tuturor ... începând din școală?

Însă cuvintele transportând sentimente, modifică și apa corpului nostru care este constituit din peste 70% din apă, ducând la modificări esențiale deci și în corp.

Cristalele par a fi borta, lucarna înspre alte dimensiuni.

Prin intermediul lor putem vedea cum energiile conștiinței, cuvintele, se transformă în ceva vizibil.

Masaru Emoto: omul este apă. Acest fapt este cheia dezlegării tuturor misterelelor

lumii. Dacă privim lumea din această perspectivă, zărim un cu totul alt peisaj decât până acum. Apa este oglinda inimii.

În Sutra-Inimii: forma este golul și golul este forma.

(lucrurile vizibile nu au formă, iar cele invizibile au o formă, afirmații certificate recent și de științele naturii, adică lucrurile sunt vizibile, însă vibrațiile, nu)

Fiecare lucru are propria vibrație, așadar și fiecare om (și în același timp și senzorul de preluare al altor vibrații, ce diferă individual, firește).

Fiecare cuvânt își are propria vibrație individuală.

Apa pare a fi maestrul preluării celor mai fine vibrații din jur, modificându-și structura potrivit calității acestor vibrații.

Esențial este faptul că atunci când cuvântul exprimă gratitudine spre exemplu, mulțumesc, or iubire, au fost scrise ori rostite în limbi diferite, efectul era același: apăreau mereu cristale de o mare frumusețe. Se pare că există o încărcătură de vibrație emoțională a inimii, am putea zice, care se transmite. Lucru uluitor ...

Cristalele de apă din țevile de alimentare ale marilor metropole au forme de-a dreptul înspăimântătoare.

Profesorul Louis Frank de la Universitatea Iowa: apa a venit sub forma cometelor de gheață din univers pe pământ; această teorie, dacă este acceptată, explică multe din calitățile extraordinare ale apei: plutirea gheții pe apă, vaporizarea ei gravitațională, cum dizolvă ea substanțele preluând de la ele informații etc.

Însă în același timp ar contracara teoriile actuale despre originea omului, cele darwiniste ... sosind din negura universului, apa conține și informațiile esențiale ale vieții.

Într-un celebru experiment s-au luat trei pâhăre cu orez fiert. Primul a fost tratat cu cuvinte ale grației, al doilea cu un cuvânt depreciativ, al treilea a fost ignorat. Vreme de o lună de zile. Rezultatul: în cel ignorat, orezul s-a stricat cel mai repede; în primul, cel tratat cu grație, orezul a rămas deosebit de proaspăt, răspândind și o mireasmă aromatică.

Experimentul a fost urmat de reluările lui în lanț în cadrul familiilor japoneze

Toate cu același rezultat uluitor. Analogia cu domeniul uman devine astfel deosebit de grăitoare ...

Sacralitate și superficialitate arogantă, din nou așadar ...

Emoto: memoria vieții într-un conglomerat de gheață sosind din univers: din această memorie s-a născut viața, omenirea. Dacă ne întoarcem din nou chipul înspre apă, îi transmitem din nou viață. Conștiința noastră, privirea, inima, surșul tandru, toate acestea transmit apei o nouă viață și vor crea un nou univers.

Punctul de interferență al tuturor acestor notații de până acum: conștiința.

Conștiința ca esență a esențelor. Școala și – bine ar fi ... –, obiectul ei: conștiința (utopie? – cuvânt atât de îndrăgît de demon, întru a zădărnici în fașă orice îndrăzneală a gândului, imaginației). Ceea ce există ca lume există o dată ca lume; concomitent cu prefigurarea ei, conștiința.

Oglinda lăuntrului nostru, lumea. De aceea observator și obiect observat sunt unul și același lucru, ori de unde și pandantul ei științific, teoria indeterminării a lui Heisenberg.

De aici pornește totul, de la înțelegerea acestui fenomen în dubla sa ipostază.

Ani paraleli ...

Dacă în celebra formulă a lui Einstein, considerăm viteza la pătrat a luminii (consemnată cu litera c), drept conștiință, atunci lucrurile pot fi văzute deodată într-o altă ... lumină.

...cuvintele transportând sentimente, modifică și apa corpului nostru care este constituit din peste 70% din apă, ducând la modificări esențiale deci și în corp. Cristalele par a fi borta, lucarna înspre alte dimensiuni. Prin intermediul lor putem vedea cum energiile conștiinței, cuvintele, se transformă în ceva vizibil.

Tripticul Revoluției: “libertate, egalitate, fraternitate”

Guvernul provizoriu al celei de-a doua republici trecea prin momente dificile. Dar, deși avea mai puțin de o lună de la luarea puterii, a găsit răgazul, în 7 martie 1848, să primească o delegație a Marelui Orient. Masonii băteau la poarta cunoscutului Hôtel de Ville, pentru a-și declara propria susținere față de republică, însușindu-și principiile “libertății, egalității, fraternității” proclamate de guvern. Ideea va fi consfințită formal anul următor, în articolul 1 al Constituției Marelui Orient, unde se afirma că această deviză era a masoneriei “din toate timpurile”. Însă această afirmație va trebui să fie redimensionată de înșiși masonii, care au modificat articolul, dându-și seama că nu-și pot atribui invenția tripticului.

De unde vine această idee, care atribuie lojii paternitatea tripticului? Cu siguranță, va fi contribuit Louis Blanc, care, în a sa *Istoria revoluției franceze*, publicată cu doar un an înainte de mișcările de la '48, susținea – greșit – că inventatorul a ceea ce era numit “sacral ternar” ar fi fost filosoful mason Saint-Martin. Însă cel ce a creat legenda la nivelul marelui public a fost mai ales Georges Dand, prin intermediul unor romane destul de populare, răspândite în special pentru că au fost publicate în serial, între 1842 și 1844. După părerea autoarei, societățile secrete ar fi transmis un fel de religie a tripticului, un adevărat “secret”, care închidea în sine însăși inima creștinismului, căruia masoneria n-ar fi decât adevărata moștenitoare, substituindu-l.

Dincolo de legende, se poate constata că libertatea și egalitatea sunt prezente în limbajul masonic, că, de altfel, și fraternitatea. Însă din sutele de loje masonice cunoscute în secolul al XVIII-lea, doar nouă o menționează pe cea din urmă. Cu excepția unui poem ocazional, de la jumătatea secolului al XVIII-lea, pentru a întâlni tripticul, trebuie să ajungem în 20 ianuarie 1791, la textul unui discurs ținut în interiorul lojei pariziene “Sfântul Ioan al Scoției al Contractului social”: se subliniază că “aceste adevăruri, care sunt păstrate și pe care le vom păstra în lojele noastre, egalitatea, libertatea, fraternitatea, sunt singurele care pot asigura exercitarea acestor drepturi prețioase pentru omul care trăiește în societatea civilă și politică”. Tripticul este exprimat clar, însă trebuie subliniat că nu constituie un punct de referință pentru întregul masoneriei și că această lojă este una din puținele interesate de problemele sociale și politice; îl folosește, așadar, pentru că plutește în aerul revoluției.

Cu siguranță, mulți masoni au participat la evenimentele de la 1789: Pierre Lamarque a numărat sigur 200, din 1165 de reprezentanți ai

Stărilor generale și ai Constituantei; 102 din 745 de deputați ai Legislativei; 149 din 900 ai Convenției; erau însă împrăștiați prin toate grupurile și n-au constituit niciodată un partid. “Nu se poate, deci, afirma – comentează Roland Desne – că Franco-Masoneria, înainte de 1789, i-a influențat, în întregul său, pe revoluționari și că le-a transmis faimoasa deviză”. Nici nu rezultă că, în vreun fel oarecare, masonii au difuzat tripticul.

Însă dacă cele trei principii, de “libertate, egalitate, fraternitate”, pluteau în aer, cine le-a vânturat? Și, mai ales, cine le-a pus împreună, creând o fenomenală sinteză culturală și politică? E imposibil de indicat un nume sau o zi. Tripticul, în expresia sa politică, nu este altceva decât creația colectivității acelei epoci. Însă se pot indica, cu suficientă precizie, câțiva autori, care așează premisele și ajung chiar să-l enunțe, fără să facă încă un drapel politic din el.

De fapt, găsim cele trei principii în operele unor autori catolici din secolul al XVII-lea. Cele trei principii sunt puse la un loc și înrădăcinate în tradiția Părinților Bisericii. Antoine Arnauld propune, în 1644, o traducere a *De moribus ecclesiae catholicae*, a lui Augustin, în care se spune că Biserica îi unește pe creștini în fraternitate, că monahii trăiesc în egalitate pentru că nu au proprietate, că credincioșii “trăiesc în dragoste, în sfințenie și în libertate creștină”. Însă contribuția majoră este dată cu siguranță, de François Fénelon, în ale sale *Aventuri ale lui Telemac*, care au cunoscut o mare difuziune în secolul al XVIII-lea: publicate parțial în 1699, unele exemplare manuscris, probabil recopiate pe ascuns, circulau deja în octombrie al anului precedent.

Iată cum îi descria Fénelon pe locuitorii mitice Bétique: “Trăiesc toți împreună, fără să împartă pământurile, fiecare familie e condusă de propriul cap, care este autenticul rege (...). Toate bunurile sunt în comun (...). Astfel, n-au deloc interese de apărut unii împotriva celorlalți, și se iubesc toți cu o dragoste fraternă de nimic umbră. Suprimarea vanelor bogății și a plăcerilor superficiale face ca ei să-și conserve această pace, această uniune și această libertate. Ei sunt cu toții liberi și toți egali”. Prestigiul lui Fénelon face să se transmită, de-a lungul întregului secol XVIII, această combinație de principii, care constituie o adevărată bombă cu ceas, destinată să explodeze în epoca succesivă: această formulă va face să se întrevadă posibilitatea unei diferite ordini sociale, organizate de la fundament, lucru pe care, desigur, Fénelon nu și-l propune, ci numai aruncă bazele culturale.

Competiția cu filosofii era acerbă, așa cum atestă opera abatelui Claude Fleury, contemporan cu Fénelon. Vorbind despre prima comunitate creștină din Ierusalim, scrie: “Iată, așadar, un exemplu sensibil și real al acestei egalități de bunuri și a acestei vieți comune, pe care legislatorii și filosofii antichității le-au văzut ca pe mijlocul cel mai potrivit pentru a-i face fericiți pe oameni, însă fără să-l poată atinge”. Și explică cum un legislator ca Licurg și un filosof precum Platon n-au reușit, în intenția lor, căci aveau la dispoziție doar amenințările sau raționamentele, în timp ce, pentru realizarea egalității, era nevoie de harul lui Hristos, “care a putut schimba inimile și vindeca stricăciunea păcatului”. Pentru Fleury, izvorul comuniunii este tocmai “dragostea, care-i făcea pe toți frați și-i unea ca o singură familie, în care toți copiii sunt hrăniți de către același părinte”. Și abatele d’Argenteuil, de la Notre Dame, amintește, în mai multe locuri, în opera sa *Obiceiurile israeliților și creștinilor*, că fraternitatea îi caracterizează pe aceștia din urmă.

Așadar, creștinii sunt aceia care au pus tripticul în circuitul cultural european. Operația

succesivă a iluminiștilor este foarte simplă: receptează aceste principii, Însă le rup de creștinism, încercând să le fondeze, însă, în primul rând, pe cultura păgână pre-creștină. Aceasta se înțelege limpede din celebra scrisoare, din 1755, a lui Voltaire, în care exalta magnificele calități helvetiche: “Libertatea! Am văzut această mândră zeiță / împărțind egal toate bunurile sale, / coborând de la Morat în haine de războinică, / mâinile pline de sângele cruzilor austrieci / și al lui Carol cel Curajos... / Statele sunt egale și oamenii sunt frați”.

În paralel, se desfășoară o susținută bătălie împotriva Bisericii și a autorității sale: principiile tripticului, dimpotrivă, așa cum se întâmplă în Condorcet, sunt întoarse împotriva Bisericii înseși. Cel mai atacat este principiul fraternității: acesta e clar de origini creștine; și trecând de la creștini la iluminiști, își pierde centralitatea: reflecția politică iluministă ia ca punct de referință cetatea antică, în care pot fi găsite – cel puțin, în teorie și chiar voind să le găsești – libertatea și egalitatea, însă fraternitatea nicidecum. Jean-Jacques Rousseau criticase creștinismul pentru că, subliniind ideea de fraternitate universală, diminua coeziunea civică: fraternitatea, după el, trebuia adresată simplilor concetățeni și să contribuie, încă de la educația copiilor, la întărirea uniunii din interiorul statului.

O fraternitate, așadar, care se oprește la granițe. Dar chiar și în fața barierelor rasiale, dat fiind că Marea Revoluție nu va recunoaște scavalilor Franței dreptul de aplicare, în colonii, a acestor principii, care erau valabile doar la Paris. Se oprește și în fața zidului intereselor egoiste și individualiste, cum atestă viziunea pesimistă despre om, care inspiră Codul napoleonic (— și câți iluminiști au participat la elaborarea lui! —), unde comportamentele generoase și dezinteresate sunt privite cu suspiciune, iar frații, în interiorul familiei, sunt considerați ca străini.

Prin urmare, cele trei principii, rupte de rădăcina lor creștină, joacă, în Franța revoluționară, un rol de ruptură culturală, socială și politică. Și, încă de pe atunci, manifesta slăbiciunea datorată noului lor impact asupra “sola ratio” iluministă.

Aceste limite ale operațiunii iluministe trebuie avute în vedere, astăzi. Epoca noastră manifestă, dinaintea tripticului revoluționar, un interes reînnoit, datorat, în primul rând, insuficienței față de modul în care libertatea și egalitatea au fost realizate până azi. Însă interesul e suscit și de descoperirea a noi dimensiuni ale fraternității, legate de răspândirea unui ideal de unitate a umanității, care apare ca răspuns necesar la provocările globalizării și la riscurile războiului planetar.

Credem, așadar, că e timpul să abordăm și să re-“plantăm” cele trei principii în humusul lor, pe rădăcina lor creștină, deschizându-le spre o înțelegere mai cuprinzătoare, depășind limitele iluminismului, dar și limitele pe care creștinii înșiși, în epoci diverse, le-au circumscris. Abatele Fleury, în polemica sa împotriva filosofilor, condamna “virtuțile aparente” ale păgânilor și, în special, pretenția lor de a trăi urmând doar rațiunea, în timp ce creștinii urmau “rațiunea suverană, care este Verbul întrupat”. Prin urmare, categoriile culturale – cele ale tripticului —, pe care creștinismul le inserează în istoria umanității, sunt într-adevăr universale și în stare să vorbească tuturor oamenilor, însă respectându-l pe fiecare. Mai amplă și mai profundă decât “sola ratio”, mai deschisă și mai comprensivă decât o religie care se închide în ea însăși, viziunea creștină asupra omului îl face pe acesta să ajungă la adevărata dimensiune a libertății, a egalității și a fraternității.

PARADIGMELE VISULUI

Întâlnim la Geo Galetaru, în volumul *Întâmplările simple* (Eurostampa, Timișoara, 2014), itinerarii crepusculare ce converg, pentru ca, subit, să fie atrase de elanuri diseminante. Spații vaste, onirice, asigură un cadru hipertrofiat discursului liric axat pe elocvența metaforelor, inedite reprezentări oglindind suprateluricul. Pare că din solitudinea suplicierilor se nasc multiple ipostaze grăbite a explicita esența stărilor terminale. În proximitatea lui Hölderlin, Nerval sau Rimbaud, forța versurilor definește anotimpuri infernale, *suite mortuare* profund flagelante. Irizările trakliene vin să sublinieze expresionismul atât de caracteristic volumului: "cineva umblă pe străzi/ stăm închiși în case și așteptăm să se întâmple ceva/ un anotimp străin care să ne bată la ușă/ o umbră trecând în vârful picioarelor/ prin aerul dintre noi/ cineva umblă pe străzi/ și e liniște ca după un ospăț interminabil/ când clipele adorm cu capul pe masă/ și inima aleargă încă prin pajștea roșie/ ca un ogar cu foamea la butonieră" (DOAR FOȘNETUL ACELA CIUDAT). Sunt viziuni robite hibernalului, instalat perpetuu în suflete. Atrocele poate avea chiar aparențe diafane, care se vor spulbera asemenea cenușii pe căile metafizice aparte. Tabloul nocturn zugrăvit de Geo Galetaru vestește apropierea unui eclatant *fin du monde*, stadiu propice noilor revelații. Până atunci, misterul (uneori impenetrabil) își mai devoalează treptat câte un detaliu. "Superbi magicieni ai iluziei" (UN PROVIZORAT SPONTAN), suntem aruncați printre meandrele unui *modus vivendi* uneori absurd, porțile de relaxare păstrând în memorie sfășierea: "lucrurile se cumintesc în după-amiaza frenetică/ pacea vine pe catalige intră în zodia greierilor/ un pahar pe masă lângă melancoliile de ieri/ un zâmbet printre curcubeie vlăguite/ vom fi aceiași poate alții în solilocvii interminabile/ pe când istoria se scrie cu tunul pe casele fără blazon/ piticul verde își ia porția de nemurire/ contemplă totul prin periscopul lui atroce" (PORȚIA DE NEMURIRE). Fiecare poem din volum poartă sintagme ce vor rămâne multă vreme în memoria lectorilor. Paradigma visului se situează în prim-planul emulației artistice. Câteodată, simplitatea provoacă maxima elocvență lirică: "când spun lucrurile astea/ când sar peste băltoace/ aici sunt eu/ visează-mă ca și când aș exista/ într-o bărcuță aurie" (CA ȘI CUM). În continuare, se deschid spații misterioase pentru explorare, mutabile glisări prin imperiul clarobscur. Intervin materializări iluzorii, prezențe intermediare când "cuvintele trec pe străzi ca un marș nupțial/ printre animalele acelea scânteietoare/ neverosimile" (CÂND AȘEZI LUCRURILE ÎN LINIȘTE). Estetizant, "vechiul proverb apune în fantezia semantică/ a cerșetorului lovit de biciul absolutului" (MAI E UN POPAS), sentință proprie unui imaginar aflat în plină expansiune. Persistă impresia rostirii oraculare pe fundalul unor taine extreme. Lumea exteriorizează nuanțele de structurării. Sunt redate tot mai des profiluri apropiate neantului. Condiția poetului va fi supusă perenității acestui gen de ființare la limită, unde simbolurile dilată natura comprehensiunii: "într-o magazie/ de la marginea disperării un continent de fluturi/ ca și când am uitat să ridicăm lacrima pe catalige/ dar aici e popasul de care te temi axioma care te/ desfigurează în numele simulacului/ de putere al podoabei/ care aleargă prin păduri răvășite de un rictus incert/ să fie noapte să fie o cărare pentru gestul acela/ în spatele unui eveniment unde se ascund cărăbuși/ din vis" (SĂ FIE NOAPTE). Spațio-temporalitatea e încadrabilă unei din ce în ce mai apropiate evidențe cu timbru iernatic, secționând elanul celor armonioase. Pluviale suplicieri ocultează potențialitatea sezonelor benigne. Se profilează traumatizante călătorii prin oglinzi famelice, până la atingerea mereu problematicului echilibru: "ceea ce nu s-a întâmplat e același lucru/ cu ceea ce se întâmplă/ așchiile unei zile prin aerul tână/ semnul neverosimil al înfrângerii/ o aritmetică nervoasă/ hohotitoare/ un ghiont al destinului/ și iată cum abdicările simple te împart/ între tine și lume" (ÎNTRE TINE ȘI LUME). Finalitățile morfeice adaugă discursului poetic propus de Geo Galetaru inedite conotații din zona exoticului. Cromatica e adecvată persistentului dicton al plânsului. Completudinar, mult invocatul *mal du siècle*: "Ferestre peste mare/ și găurile sonore/ ale lumii./ dedesubt așteaptă/ cuvintele./ o plapumă/ de care te desparți/ tăcând./ angoasa./ ca o pisică/ silențioasă./ destramă ferigi/ și destine" (ANGOASA CA O PISICĂ SILENȚIOASĂ). Dedicată fiorului abisal, "mesajele acelea/ secrete/ cu care vei cuceri/ singurătatea" (MESAJELE ACELEA SECRETE). Determinările contingenței nu pot fi modificate, menținându-se sub tirania iluziei. Autorul abordează și forma prozopoeului, cu aceleași tușante caracteristici existențialiste, de data aceasta într-o și mai accentuată notă barochizantă. Volumul *Întâmplările simple* abordează, paradoxal, misterele aparent insondabile, totul pe un apreciabil fond de rafinament metafizic. Intensitatea expresiei ia adesea valori picturale, diversitate fantasmatică ce ar putea evoca vârste ireale: "așezarea în cerc, această ferocitate albastră./ inima piticului verde bate în cerul/ care nu este al tău. dincolor/ e o pasăre caldă, un sânge nesupus./ algoritmul sălbatic al celui răătăcit./ o victorie obscură pe cărările care mint./ așa ai vrea să fii./ vietățile tandre ale întunericii./ carcasa unei clime iertătoare/ din axiomele de demult./ o întâmplare roșie în calea vântului" (VIETĂȚILE TANDRE ALE ÎNTUNERICULUI).

OCTAVIAN MIHALCEA

Colocviile Argeșului

Omul cu/fără caracter

Fiecare din noi reprezintă în ansamblu un *cod*, fiecare deține o *formulă personală* rezultată din comportament, din idei și din acțiuni, iar acest lucru îl numim *caracter*, un mod propriu de organizare și de exteriorizare, prin care însușirile psihice și cele morale devin manifeste și ne individualizează, ele dau forma și conținutul caracterului. *Om cu om nu se aseamănă/ Frunză cu frunză nu este geamănă/ Fiecare iarbă altfel se seamănă...* am putea aplica poezia lui Nichita Stănescu. Fiecare ființă umană *tinde să aibă propriul său caracter, să fie ceea ce alții nu sunt și să facă ceea ce alții nu pot face.* (William Ellery Channing). Dicționarul de psihologie Sillamy/1996 definește caracterul ca fiind *modul de a fi, a simți și a reacționa al unui individ (grup)*. Caracterul, din punct de vedere științific, este o entitate distinctă a sistemului personalității, *ireductibilă la temperament* (pe care cvasiunanimitatea specialiștilor psihologi l-au considerat ca fiind înăscut, temperamentul echivalând cu factorul ereditar în organizarea internă a personalității, iar particularitățile lui țin de *structura somatică, de sistemul nervos, de mobilitatea proceselor nervoase și de resursele energetice*). În privința caracterului, au existat în psihologie două curente care au abordat diferit noțiunea. Primul atribuia caracterului atât însușirile *genotipice/biologice/determinate*, cât și pe cele *fenotipice/dobândite* din mediul natural și din cel social. Acest curent ștergea însă deosebirea *calitativă* dintre caracter și temperament. Cea de-a doua orientare, modernă, consideră caracterul o noțiune aplicabilă personalității umane, iar ea vizează *insușirile fenotipice de esență socio-culturală și etico-axiologică*. Caracterul definește orice persoană individuală în context social, dar diferențiază semnificativ și personalitățile individuale între ele.

În sens larg, caracterul coagulează anumite *ingrediente* care *trădează*: concepția generală despre lume și despre viață a omului; sfera convingerilor și sentimentelor socio-morale; conținuturile și scopurile activităților în care se implică subiectul; conținutul aspirațiilor și idealurilor pe care le are. În sens restrâns, caracterul înseamnă *atitudine* un mod relativ stabil de orientare și de comportare. Acest aspect particular devine transparent doar în/prin situații sociale.

Dar, dincolo de rigoarea științei, ne putem întreba ce-a gândit Alfred de Vigny când a spus că *destinul conduce o jumătate din viața fiecărui om, iar caracterul cealaltă jumătate!* De ce sunt oameni care apreciază realizarea cuiva, nu atât după ce/cât a înfăptuit în viață, ci după caracterul personal care îl propulsează pe cel în cauză și îl susține. În relații, raportăm caracterul unui om la *bun și/sau rău*, încercând să identificăm și să asociem caracterul cu gradul de cultură al persoanei, cu nivelul ei de evoluție, cu gradul de educație și de dezvoltare personală. Novalis spunea, de exemplu, caracterul este o *voință perfect educată*, el oglindind puterea morală a omului și având un conținut complex alcătuit din hotărâre, dreptate, exemplu, sinceritate etc. Caracterul generează încredere și libertate, un optimism sobru și o putere de eliberare din constrângeri și din tabuuri. Nu există om de caracter care să nu dețină o voință orientată inspirat și o inteligență minimală. Raportul cu civilizația și cultura îl exprimă foarte bine zicala *mai bine un om de caracter, necultivat, decât un om cultivat, dar fără caracter*. În zona artelor, caracterul poate fi/este un curcubeu al talentului. Însă formarea/ dezvoltarea și întreținerea lui durează și poate costa mult în societatea

noastră de azi, aflată în stare de anomie. Caracterul nici nu este o garanție a reușitei, tot așa cum succesul nu este condiționat de bunul simț sau de sinceritate. Când vine vorba de bogății/ bani/avere, lucrurile se complică și mai mult, caracterul și onestitatea sunt, de cele mai multe ori, doi dușmani veritabili.

S-a vorbit adeseori și despre *cum facem proba* caracterului. Cele mai bune indicii după Abigail Van Buren sunt: *cum tratează cel analizat pe cei care nu-i fac niciun bine și cum îi tratează pe cei care nu pot riposta*. Alți observatori se bazează pe *proba puterii*, fiindcă puterea, s-a constatat în multe rânduri, poate eroda și un caracter deja format, iar în combinație cu lipsa de caracter, puterea poate face ravagii. Există un proverb olandez care avertizează: *chiar dacă o sui pe un tron de aur, broasca sare înapoi în baltă*. Omul *fără caracter* este o tipologie des abordată literar (în antiteză, reliefează caracterul), el este ținta umorului de calitate, conjunctură a epigramei ascuțite, subiect socio-filozofic de anvergură și materia primă a moralizărilor de ieri și de azi. Unica scriere a lui La Bruyère, *Caracterele/ Moravurile veacurilor*, uimea încă din secolul al XVII-lea prin denunțul concis al tipologiilor. După ce i-a înfierat pe înfumurați, lingușitori, bârfitori, lăudaroși etc, autorul a mărturisit cu franchețea lucidității și cu ironie: *îi dau îndărăt publicului, ceea ce mi-a dat cu împrumut*. Subiectul a preocupat generații întregi de gânditori: de la J.A Komensky, J. Locke, J.F.Herbert, W.Fr. Foerster, G. Kerschensteiner, contribuțiile românești ale lui C. R. Motru, până la cercetările post-modernității de la Național Institutes of Health din Maryland (ale lui J. Moll sau ale lui J. Grafman) și cele de la Universitatea Carolina de Nord (prin rezultatele lui J. Prinz) - toți nume de referință, cu perspective nuanțate asupra caracterului. Analizele recente sunt chiar optimiste, considerând că progresul moral este posibil, grație faptului că deciziile morale, se spune, sunt determinate de emoții și cultură, context în care genetica nu mai are greutate. Un îndemn uzual sună astfel pentru cei în dilemă: *dacă nu ești sigur pe caracterul cuiva, privește-i pe prietenii săi* (ceea ce nu vezi într-un punct singular, poți vedea în multiplicație).

Totuși, există îngrijorare în privința *viitoarelor caractere*; ea vine din faptul că societatea își pierde alarmant educatori (cei care sunt legitim preocupați de om ca măsură a tuturor lucrurilor). Formatorii generațiilor (fie părinți, profesori sau modele sociale autentice) sunt deopotrivă debusolați/ descurajați sau de-a dreptul învinși de faptul că *nu mai pot transmite corect valorile*, prin urmare generațiile viitoare, după o expresie în trend, *vor jongla cu caracterul*. Puțini tineri au prilejul/șansa să-și însușească un sistem de valori autentic, o *ikebana caracterială* în care să se armonizeze perfect binele, frumosul, adevărul, dreptatea, toleranța etc. Educatorii cu vocație au devenit o minoritate atipică, neascultați și necrezuți de nimeni - *clauzii triști ai lumii moderne*, care mai degrabă îi distrează pe ceilalți, decât îi pot convinge să urce o scară de valori autentice. Paradoxal, nici elevii, nici educatorii de conjunctură nu par să cunoască proverbul latin care spune că *cine câștigă în învățătură și pierde în caracter, mai mult pierde decât câștigă*. A avea caracter nu este o luptă pe care o poate duce oricine, iar el are cu siguranță o dimensiune holistică, așa cum intuia Comenius încă de pe la 1600, când spunea simplu și adânc: *omul trebuie format ca să devină om*.

Magda Grigore

Caracterul generează încredere și libertate, un optimism sobru și o putere de eliberare din constrângeri și din tabuuri. Nu există om de caracter care să nu dețină o voință orientată inspirat și o inteligență minimală.

450 de ani de la nașterea lui William Shakespeare sau Cum se face că Marele Will ne-a lăsat în dar o lume iar Nevasta lui s-a procopsit doar cu “the second best bed”

Looking for...Sweet swan of Avon/ Căutând... Gingașa lebedă din Avon

(Ben Jonson despre Shakespeare în *Ode*, IV, 2)

An honest tale speed best, being plainly told/

Tot ce-i cinstit se spune cât mai simplu

(*Richard al III-lea*, IV, 4)

Experience is by industry achieved/ Experiența se capătă prin străduință

(*Cei doi tineri din Verona*, I, 3)

În anul 1995 am fost invitați să participăm la o conferință organizată de International Society for Humour Studies la Aston University din Birmingham. Eram la câțiva ani de la revoluție iar ca să ajungi, ca român, în Regatul Unit aveai nevoie, neaparat, de o viză de intrare. Fratele meu, Ion, lucra, pe atunci, la “Academia Cațavencu” iar eu eram ziarist la “Matinal”, cotidianul Văii Jiului. Așa se face că problema obținerii vizei pentru niște reprezentanți ai presei române libere nu a fost o problemă extrem de complicată. Noi am prezentat, într-un amfiteatru al Universității Aston, o comunicare documentată despre “Umorul românesc înainte și după Revoluție”. Cum Vestul n-a mai avut parte de o revoluție de la 1789 interesul lor pentru un astfel de subiect a fost, am putea zice, maxim. Subiectele lor savante erau izvorâte din cărți, al nostru era luat dintr-o viață (dublă) trăită și înainte și după 1989. Parafrazându-l pe Ion D. Sîrbu, comunicarea noastră a fost una “suferită”, pe când ale lor erau “ne-suferite”.

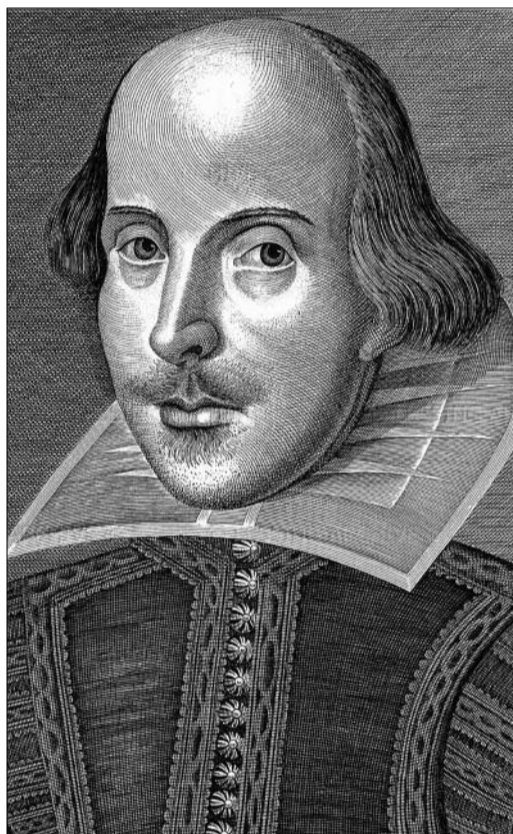
La finalul conferinței, organizatorii ne-au oferit posibilitatea să alegem una din cele două variante de a ne petrece, în mod util și plăcut, sfârșitul de săptămână. Fie să colindăm, cu vaporeșul, canalele orașului Birmingham, fie să vizităm un oraș numit Stratford upon Avon. Colegii noștri anglo-americani s-au dat cu vaporeșul iar cei veniți din Europa fostă comunistă s-au urcat în autocar și au parcurs cei 63 de km într-o stare de încântare continuă. Drumul trecea prin localități mici și delicate, desprinse parcă din basmele fraților Grimm. Era primăvară și noi străbăteam o uriașă mare de flori ce se dovedeau a fi de toate culorile și de toate formele.

Când am ajuns la destinație am dat, nas în nas, cu o invazie umană formată din foarte mulți oameni mici și foarte agili. Autocarele englezești deversau, unul după altul, sute de japonezi prevăzuți cu aparate de fotografiat care de care mai sofisticate. Ele erau agățate de gâtul asiaticilor, ca un fel de prelungire firească a trupului. Japonezii erau ca argintul viu: îi întâlneai peste tot, îi vedeai peste tot. Se anunțau, gălăgioși, unii pe alți dacă observau ceva interesant iar apoi aparatele lor se îndreptau spre obiectiv și făcneau precum mitralierele din filmele rusești cu bolșevici și dușmani ai poporului. ...

Pe noi, autocarul universității ne-a lăsat chiar în dreptul unei mega librării care avea o ofertă imensă, întinsă și pe caldarâm, de cărți semnate de Marele Will. De la ediții liliputane până la impozantele ediții academice, cărțile ți se ofereau la toate dimensiunile, pe toate gusturile și pentru toate buzunarele. Am vizitat, apoi, pe rând, casele natale ale bardului, ale nevestei sale, ale fiicei sale mai mari, teatrul, râul, ramul și am încercat să înțelegem cum se face că locul nașterii unui geniu literar universal să fie chiar o imagine terestră a raiului. La sfârșit, am fi vrut să cerem ca toponimia orașului Stratford upon Avon să sufere o schimbare onomastică, în ton cu realitatea de pe teren. E mult mai nimerit să-i zică orașului *upon Paradise* decât *upon Avon*. Dar să vedem, după o documentare amănunțită la fața locului, cine era omul care o făcut din burgul său natal o atracție turistică planetară?

William Shakespeare a fost botezat pe 26 aprilie 1564 la Stratford upon Avon dar, în mod tradițional, ziua sa de naștere se sărbătorește cu 3 zile mai devreme. Motivul e că pe 23 aprilie e celebrat și Sfântul Gheorghe, patronul Angliei și, astfel, ziua respectivă devine o sărbătoare plenară pentru toată lumea.

Tatăl micului Will, John Shakespeare, era comerciant dar, înainte de toate, se îndeletnicea cu delicata confecționare a mănușilor. Se pare că omul se descurca de minune în afaceri pentru că era proprietarul a două case în Stratford și,

concomitent, a devenit și fericitul tată a opt copii: patru fete și patru băieți. Fetele s-au dovedit a fi mai slabe de constituție și trei dintre ele au murit la o vârstă fragedă. Din cei patru băieți, William era mai mare. Știm, din documentele vremii, că John Shakespeare ajunge, în 1568, primarul burgului în care s-a născut. Nu se știe, însă, nimic despre educația primită de cel mai mare dintre băieții primului bărbat din Stratford. E foarte probabil ca Will să fi urmat școala (așa numitele “grammar school”) din oraș de la vârsta de 8 ani până la 15. În aceste școli se studia, în mod serios, limba și literatura latină. (Ben Johnson zicea că Shakespeare n-ar fi fost prea tare nici la latină și nici la greacă. Englezii au căzut de acord să nu-l ia prea tare în serios. Un Shakespeare incult nu-i face fericiți decât pe cei care îi contestă și paternitatea operei...) De ce oare tatăl său, John Shakespeare, care era unul din cei mai așezați burghezi din târg, nu și-a dat fiul cel mare la universitate? Adevărul e că părintele tânărului Will n-a fost mereu bogat și, periodic, mai avea și momente când a fost mai strâmtorat financiar. Nici teoria că John Shakespeare era atât de atașat de catolicismul roman încât n-ar fi vrut, nici în ruptul capului, ca fiul său să primească o altă educație nu se bucură, printre specialiști, de prea mulți adepți.

Timp de zece ani, între 1582 și 1592, nu știm mare lucru despre tânărul Shakespeare. Pe când Will nu avea nici 18 ani, el se însoară, în grabă, cu Anne Hathaway care avea 26. Graba cu care s-a pus la cale acest mariaj se poate explica prin venirea pe lume, la doar șase luni de la nuntă, a fiicei lor, Suzanna. Trei ani mai târziu se mai nasc două gemene, Hamnet și Judith dar, din nefericire, nu trăiește decât cea de-a doua.

Până la vârsta de 28 de ani se bănuiește că tânărul Will ar fi făcut parte dintr-o trupă ambulată de actori. O certitudine avem doar în anul 1592 când un fost student, trecut pe la Oxford și Cambridge, (e vorba de Robert Greene) a publicat o broșură în care vorbește despre “o inimă de tigru ascunsă sub pielea unui actor” și despre “singurul bărbat capabil să facă să vibreze o scenă”. E vorba, desigur, de Shakespeare deși Greene nu-l numește dar aluziile sale erau suficient de străvezii.. Shakespeare scrisese, până la acea dată, vreo cinci piese de teatru. Din păcate, chiar în acel an, 1592, a început o groaznică epidemie de ciumă care pune capăt, pentru doi ani, reprezentării oricărui spectacol în public. Atunci, dramaturgul a scris, de voie, de nevoie, primele sale poeme intitulate “Venus și Adonis” (în 1593) și “Violul Lucreției” (în 1594), ambele dedicate contelui de Southampton. (Acest personaj este amintit, adesea, și în faimoasele “Sonete” care vor fi publicate mai târziu.)

Ay, every inch a king! Ah, rege din creștet până-n tâlpi!

(*Regele Lear*, IV, 6)

Crăciunul anului 1594 e un prilej fericit să se reia reprezentațiile teatrale. Trupa lui Shakespeare devine cea mai importantă din regat și Iacob I îi numește pe membrii trupei în anul 1603, cu toate onorurile cuvenite, “Comedienii Regelui”. Zece ani, până în 1613, Shakespeare duce viața unui om de teatru. Nu se (mai) distinge ca actor pentru că o seamă de treburi administrative nu îi permit să joace și roluri importante. El devine unul din co-proprietarii faimosului teatru “The Globe” din Londra. Acum, sarcina sa principală era să scrie piese pentru compania teatrală din care făcea parte. La începutul carierei a scris comedii și piese inspirate din istoria engleză. Din 1599 începe epoca marilor sale tragedii. Aceste piese sunt considerate lucrări ambigue și dificil de definit. Englezii le spun “problem-plays” sau “dark comedies” (comedii întunecate). Apoi, în opera sa se simte influența tragi-comediei romantice. (Aste e și părerea unui eminent profesor, Louis Lecoq, colaborator de seamă la editarea Operelor complete ale lui Shakespeare în limba franceză.) În anul 1613, pe când Shakespeare avea doar 49 de ani, marele scriitor se lasă definitiv de scris. A stat ani buni la Londra dar nu se poate spune că a devenit, vreodată, un adevărat londonez. Deși avea banii necesari, el nu și-a cumpărat vreo casă în capitală ci a preferat să rămână un veșnic chiriaș. Banii pe care i-a câștigat i-a investit în Stratford. Acolo și-a cumpărat o casă mare în New Place și încă vreo câteva terenuri în împrejurimi.

De ce oare tatăl său, John Shakespeare, care era unul din cei mai așezați burghezi din târg, nu și-a dat fiul cel mare la universitate? Adevărul e că părintele tânărului Will n-a fost mereu bogat și, periodic, mai avea și momente când a fost mai strâmtorat financiar.

*duios călcând pe
jar și pe spini
fericit că numai o
săgeată
bine-ascuțită
mi-a rămas
înfiptă între
coaste*

*mândru că n-am
scăpat niciodată
în noroi
crucea pe care
urma să fiu
răstignit*

ÎNCÂNTARE ȘI STUPOARE

... doar câteva ceasuri (poate veacuri)
a cântat numai pentru mine
pasărea aceea ciudat de măiastră
prilejuindu-mi fulgurante clipe de magie

de cum am ieșit din pădurea fermecată
nu mai cunosc locurile
nu recunosc și nu mă recunoaște nimeni
totul e schimbat

singur griul mânjește și pământ și văzduh
răurile și-au uitat albia
crucele împânzesc orizonturile

oamenii par a fi fanteze de nictalopi
nu mai mănâncă roadele pământului
(înghit niște pastile)
nu mai beau apă de izvor
(se mulțumesc cu un strop de esență de pustiu)
nu mai vorbesc o limbă inteligibilă
(le este suficientă o coajă de idiom zdrențuit)

neantul pare a fi întemeiat
dinastia nisipului și a zgurii

pe pragul dintre aici și dincolo
numai zei de piatră și îngeri de ghips
ca o paraxă a amintirii unui paradis
pierdut și a scufundării unui continent
din imperiul inocenței

dezorientat și cuprins de teamă
m-am întors în pădurea fermecată

n-am mai găsit-o
dispăruse fără urmă
cu tot cu pasărea măiastră

restul e ignominie...

CALEA ROBILOR

Je suis né avec la peur
(Céline Varenne)

... am intrat în lumea aceasta
pe calea robilor înotând prin apa tulbură
a îndoielii și a suspinelor
în spate ducând o raniță plină cu temeri
cu blesteme și păcate ancestrale

duios călcând pe jar și pe spini
fericit că numai o săgeată bine-ascuțită
mi-a rămas înfiptă între coaste

mândru că n-am scăpat niciodată în noroi
crucea pe care urma să fiu răstignit

amețit de simfonia minciunilor fulgurante
de sub cupola himerei

vrăjit de zigzagul clipei lunecoase prin fluviul
de cuvinte

mușcat de o singurătate turbată
fermecat de cântecul de sirenă al deșertăciunii și
de

potecile basmului în care m-am rătăcit

mângâiat de neant și
ispitit de zâmbetul colorat al iluziei
găunoase

tânjind cu petulanță după o străfulgerare de
absolut

pentru a-mi găsi sălașul într-un limb
al disperării din miezul nimicului cel mare
prizonier în năvodul unei aprehensiuni
pustiul și tăcerea înobilându-mă

totul e și va fi iluzie

din străvechime așa decide
domnul Parmenide...

Eveniment

Medalion cultural „Cornel Chiriac... In Memoriam”

Ziua de 9 mai a avut o semnificație aparte
pentru iubitorii muzicii tinere. Centrul Cultural
Pitești și Filarmonica Pitești au organizat un

medalion cultural, sub genericul „Cornel Chiriac...
In Memoriam”, dedicat piteșteanului Cornel
Chiriac, promotor al multor formații rock, care ar fi
împlinit vârsta de 72 de ani, pe data de 9 mai.
Prietenii, foștii colegi, cunoscuți și admiratori au
evocat personalitatea și activitatea artistică a
regretatului om de cultură. Printre aceștia s-au aflat
Liviu Tofan, directorul Institutului Român de
Istorie Recentă, fost director adjunct la Radio
Europa Liberă, Radu Nicolescu, președintele Fan
Club-ului „Cornel Chiriac”, scriitorul Jean
Dumitrașcu, managerul Filarmonicii Pitești, poetul
Aurel Sibiceanu, coregraful Rudy Crețu.

Sub semnul Zilei de 9 Mai

Ziua de 9 mai a fost sărbătorită la Pitești, printr-un ansamblu de manifestări, în cinstea Zilei Europei, Independenței de stat a României și victoriei aliaților în cel de-al doilea război mondial. Acțiunile, organizate de Garnizoana Pitești, Instituția Prefectului Argeș, Consiliul Județean

*Come what come day,
Time and the hour runs
through the roughest day*

*Orice s-ar întâmpla,
Timpul și ceasul te duc la
capătul celei mai grele zile!*

(*Machbeth*, I, 3)

Se crede că Shakespeare a fost, în ultimii săi trei ani de viață, un om fericit. În acea perioadă a stat alături de sora sa, de nevasta sa, de fiica sa cea mare, Suzanna și de fiica sa mai mică, Judith. Suzanna s-a măritat foarte bine cu un medic faimos dar i-a făcut familiei și zile amare. Un vecin, în anul 1613, răspundește zvonul că Suzanna s-ar fi făcut vinovată de adulter și că, vai, ar fi fost atinsă, colac peste pupăză, și de o boală venerică. Tatăl Suzannei, revoltat, îl acționează pe zvonac & răspâdac în justiție.

La începutul anului 1616, în luna ianuarie, Shakespeare își simte sfârșitul aproape și redactează o primă variantă a testamentului său. În februarie, același an, îl modifică într-un mod esențial. Ce s-a întâmplat de fapt? Judith s-a măritat, chiar în timpul postului, cu Thomas Quiney, fiul unui fost primar al orașului. Tinerii sunt excomunicați de biserică pe la începutul lui martie. Dar o rușine și mai mare se petrece la jumătatea aceleiași luni când o anume Margaret Wheeler moare în chinurile făcerii. Tatăl nu e nimeni altul decât Thomas, ginerele lui Shakespeare. Așa că părintele celor două fete, ia de la Judith și îi dă Suzannei cea mai mare parte a averii sale. O lună mai târziu, pe 23 aprilie 1616, Shakespeare moare și e îngropat în biserica Sfânta. „Readiness is all!” „Totul e să fii gata”, nu-i așa...

*I am not what I am/ Nu
sunt ceea ce par că sunt*

(*Othello*, I,1)

Testamentul său mai prevede o remarcă cvasi comică. El îi lasă nevastei sale “my second best bed” adică pe cel mai rău dintre cele două paturi (bune) ale sale. (“De-am fost crud, am fost pentru că am vrut să fiu și milostiv”, zice Shakespeare în *Hamlet*...) Pe de altă parte nu patul este cel mai frumos lucru din lume. Un englez, J. Ruskin, ne atrage atenția că cele mai frumoase lucruri din lume sunt și cele mai nefolositoare. Păunii și crinii, de exemplu...

Foștii săi colegi din trupa “Comedienii Regelui”, actorii Richard Burbage, John Hemings și Henry Condell își dau silința și publică, în anul 1623, operele fostului lor tovarăș în faimoasa ediție Shakespeare in folio. Și vorba lordului Byron, cel din *Memorii*, “Într-o frumoasă dimineață m-am trezit celebru!”

Englezii zic despre Shakespeare că e cel mai mare scriitor de limbă engleză. E drept că engleza se vorbește oficial pe o bună (și mare) parte din globul pământesc dar credem că, de astă dată, perfidul Albion este extrem de modest în a-l evalua. pe marele Will.

Noi am adăuga că unul din cele mai frumoase omagii pe care românii i le-au adus, dintotdeauna, lui Shakespeare poate fi rezumat în spusele unui vechi ziarist care a fost, ani de zile și noapte de noapte, “cap limpede”. Citez: “Mă, știi că niciodată, dar niciodată, vreun linoțipist sau vreun zețar român, pe vremea când presa se tipărea în plumb și zinc, nu i-a greșit numele? Au cules greșit Lenoid Brejnev în loc de Leonid Brejnev dar numele lui William Shakespeare nu l-au pocit niciodată. Cred că ar fi fost pentru ei, niște oameni nu foarte școliți, suprema rușine!”.

CARMEN ELENA DUMITRACHE

UN STRIGĂT DE REVOLTĂ

...titlul romanului – „O, ce lume minunată!” – este mai degrabă un strigăt de revoltă și uneori de deznădejde. Pentru că, văzută în detaliile ei..., realitatea pe care Viorel Dianu o are în vedere... oferă motive temeinice ca să trezească în autor destule motive de respingere și de îngrijorare.

Prozator de notorietate și de substanță, Viorel Dianu apare astăzi în vitrinele librăriilor cu un nou roman („O, ce lume minunată!”, Editura Tracus Arte 2013) care pare a-și propune să exploreze banalitatea vieții de fiecare zi, cu toate suferințele și coborâșurile ei, cu toate momentele ei prevăzute sau neprevăzute, într-o înșiruire de întâmplări când plate, când dramatice, așa cum este de fapt viața noastră obișnuită, neîncorsetată de canoanele literare. Cu alte cuvinte, nu vom întâlni aici o tratare clasică a unei teme sau a unui subiect, cu dezvoltări savante și intrigi minuțios țesute, cu acumulări și suspansuri în drum către nu știu ce punct culminant, cu un final către care cititorul să alerge mort de curiozitate. Dar asta nu știrbește nicicum interesul pentru lectura acestei cărți, a cărei calitate principală este tocmai aceea de a lua mulajele cât mai fidele, nedeformate de nicio convenție, după realitățile întâlnite la fiecare pas, ceea ce-i conferă, în multe din momentele ei, virtuți de captivant reportaj literar.

Pe de altă parte, parcă sfidând toate poncifele, toate regulile clasice ale genului, autorul își construiește romanul din capitole disparate, cu titluri semnificative, fiecare din ele putându-și duce la o adică o existență autonomă, ca niște povestiri de sine stătătoare. În felul acesta, cititorului – invitat să lege în mintea sa multitudinea acestor fapte diverse – i se rezervă un rol mult mai activ în relația cu scriitorul, cu scriitura. Iar povestirea – după cum Viorel Dianu o demonstrează cu prisosință într-o recentă antologie („Povestiri iluminate”, Colecția Omnia, Editura Tipo Moldova 2013) – este, ca să spunem așa, o „specialitate” a casei.

Astfel, dacă trecem în revistă câteva din capitolele romanului, vom avea, de pildă, povestea unei drumeții de week-end, cu un hârb de mașină, în care cei doi călători, soții Oroveanu, profesori pensionari, porniți într-un scurt pelerinaj pe la mănăstirile Olteniei, sunt înspăimântați (și au și de ce) de agresivitatea noilor stăpâni ai șoselelor („O duminică la Cotmeana”), ori povestea sărbătoririi unui liceu de provincie, cu toată intrigăria locală, iscată mai cu seamă din pricina îndârjitelor patimi politice („Aniversare de criză”), ori povestea unui groaznic accident rutier, provocat de o așa-zisă vedetă de televiziune, poreclită Fenomenalu, în care sunt implicați doi importanți scriitori, dintre care unul își pierde viața („Ca și când nu s-ar fi întâmplat nimic”), ori povestea predării bătrânei Dacii a Orovenilor către centrul de colectare a fierului vechi („Regina”), ori povestea altei drumeții, de astă dată în Bucegi, a întregului clan al Orovenilor („Crucea Caraimanului”), ori povestea unui protest antiprezidențial în împrejurimile Palatului Cotroceni („Plimbarea”), ori povestea unei megaescrocherii pusă la cale de un administrator bucureștean de bloc („Lumea nouă”), ori povestea unei vizite încărcată de nostalgie în satul copilăriei („Întoarcerea la coclauri”), ori povestea unei întâlniri între scriitori („Lectura de la ora cinci”), ori povestea unei întâmplări fotbalistice de pe Arena Națională („Meciul secolului”), ori, în fine, povestea unei slujbe de Paști, terminată cu un act huliganic – aruncarea din tramvai și comoționarea bătrânului profesor Oroveanu („A Doua Înviere”).

Sigur că, luând de-aici puțin, de dincolo mai mult, cititorul își articulează în mintea sa povestea de viață a unei familii de modești intelectuali, striviți de meschinăria – în primul rând materială – a traiului zilnic și căutându-și o compensație în trăirea spirituală, în cazul de față mai cu seamă religioasă, a ceea ce a mai rămas din aspirația lor către înalt. În paralel, prin ochii Orovenilor, care se întâmplă să fie martori la groaznicul accident de pe Dealul Negru, cititorul intră, odată cu ei, și în intimitatea scriitorilor Mihai Soare și Șerban Petria, cel de al doilea, supraviețuitorul, fiind preocupat de eternizarea memoriei confratelui dispărut. Acestea ar fi, dacă vreți, pretextele în jurul cărora se învârtesc toate poveștile, toate invocările, toate considerațiile cuprinse în cele peste trei sute de pagini ale

acestui roman care dau seama despre o anarhică societate românească, aflată la una din răscrucele sale. O societate pe care unul din personajele cărții, scriitorul Șerban Petria, o vede „Ticsită de nelegiuți. Hoțul te jecmănește și, la rigoare, te strivește. Mitocanul te batjocorește și te injură, de nu te mai spală toate apele. Haidamacul îți dă în cap dacă nu te ferești din calea lui. Satanistul îl înjunghie pe preot în fața altarului. Psihopatul îl împușcă pe copil în școală. Dementul te spulberă pe șosea. Închiptul și țoapa se exhibă în exemple personale. Fariseul în moralist. Iar Împielitatul te conduce. E fatal să te afli la cheremul bestiolelor”.

În această perspectivă, titlul romanului – „O, ce lume minunată!” – este mai degrabă un strigăt de revoltă și uneori de deznădejde. Pentru că, văzută în detaliile ei de fiecare clipă și descrisă cu mijloacele unui neorealism românesc sui generis, realitatea pe care Viorel Dianu o are în vedere, și care nu este alta decât realitatea zilelor noastre, oferă motive temeinice ca să trezească în autor destule motive de respingere și de îngrijorare. Surprinsă astfel într-un moment de reazăzare a ei, într-o așa-zisă tranziție care durează deja de prea multă vreme (și cine știe cât va mai dura!), societatea românească este, cum s-ar spune, luată la bani mărunți, în vederea stabilirii unui diagnostic corect și eventual a căutării unor remedii pe măsură. În această privință, cititorul este invitat, incitat și ajutat să deschidă bine ochii asupra unei lumi din care și el face parte, într-o încercare de a schimba împreună cu ceilalți ceva din această atitudine generală adeseori prea pasivă, prea permisivă. Cu alte cuvinte, latura moralizatoare, de pedagogie socială, este o dominantă a acestui roman, care are în el toate ingredientele pentru a oferi o lectură nu numai plăcută, dar și extrem de folositoare.

Scriș într-un ritm alert, într-un prezent continuu, ca o transmisie în timp real, de la fața locului, a unor întâmplări nu neapărat ieșite din comun, dar care ne fac viața când posibilă, când imposibilă, romanul lui Viorel Dianu – la care remarcăm încă o dată acuratețea observației sociale, arta portretistului, sprinteneala dialogurilor, tăietura sigură a frazei – este o apariție editorială remarcabilă și, mai ales, necesară.

ȘTEFAN DIMITRIU

Florian Silișteanu

Din cana cu păsări

scrisoare către un planton

Au ars țigările și pe metalul cenușiu ard încă întâmplări
Închiptura pune într-o ramă dreaptă cub și strâmb șotronul
Mă las cu voia dumneavoastră în de din și dinspre surd cu omul
Mă pierd citiți vă rog și puneți virgula de sare între mări

Despre femei și în de dinspre-ntunecatele caverne orbul
Măsoară neputința unui răspuns întârziat
Vă rog frumos tăiați felii de vreți lumina
Și-mpodobiți ce-a mai rămas de aveți timp din trunchiul care umblă netăiat și înspre neumblat

Din vremea viermelui urcând lumina pe o scară de din dos
Un croitor al timpului pulover a-ncetat să se de dinspre cui
Un ochi pe față altul pe din dos de dinspre lume ros
la geamandură plânge atârând pe fusul secundarului doar un gutui

E pânza ieftină ori poate-nstrăinată ca la cursele o fi de cai
Când chiar așa de din și înspre de ninsoare se arată
Citește tu femeie încearcă tot mai rar de dinspre umbră cum de poate dezbrăcată de anotimp parcă-ai fi și fost și nu erai

E poate tot mai greu și iarna iată necuprinsă-nchiptură
Ascunde prin omăt un cântec ce nu se mai ascultă doar atât
Mă las cu voia dumneavoastră în de din și înspre de zidită
În haina groasă caldă și ascunsă de din și înspre de pământ.

DAN DĂNILĂ – ISPITA LABIRINTULUI (Poeme) Editura KARTH

Despre Dan Dănilă am auzit mai întâi pe la sfârșitul anilor '90 de la Mircea Ivănescu – marele poet vorbea cu apreciere & căldură despre acest poet optzecist care, spre deosebire de congenerii lui colocvializanți pe model american, îl afecționa pe oracularul & reflexivul Rilke, din care de altfel a și tradus excelent. Apoi, înainte de a-l întâlni în carne și oase, am găsit în redacția Transilvaniei un cap al lui Bacovia sculptat de Dan Dănilă – remarcabil în expresia lui tristă și cumva surprinzător rilkeană.

Aveam să constat, peste alți câțiva ani, că acest cap semăna deopotrivă cu Bacovia și cu Dan Dănilă însuși; iar poezia artistului român avea să mi se pară o bizară, personală contragere a hieratismului oracular al lui Rilke în substanța melancoliei primului Bacovia. (RADU VANCU)

